

STUDIU DE CAZ: ZERO WASTE SĂLACEA

STUDY CASE: ZERO WASTE SĂLACEA

Sălacea represents a remarkable success story from the perspective of Zero Waste, imposing itself as a good model of good practices that can be replicated in the rural communities in Romania.

Autori: Zero Waste România • Elena Râștei
Andreea Leonte • Irina Breniuc

Comuna Sălacea reprezintă o remarcabilă poveste de succes din perspectiva Zero Waste, impunându-se drept un bun model de bune practici care poate fi replicat în comunitățile rurale din România.

KEY DATA

Comunitate: Unitatea administrativ-teritorială Sălacea;

Primar: Horváth Béla;

Populație: 3.036 de locuitori;

Operator deșeuri: AVE BIHOR SRL (operator local de colectare a deșeurilor) și ECO BIHOR - (operatorul pentru stația de compost, sortare și a rampei de depozitare);

Certificare Zero Waste: în derulare (data inițierii: februarie 2018);

Proiect pilot de colectare separată: mai - iulie 2018. S-a aplicat la nivelul întregii unități administrativ-teritoriale și s-a permanentizat după încheierea cu succes a celor trei luni de program pilot;

Suport tehnic: ECO BIHOR SRL, Scuola Agraria di Monza Institute, Waste Management Specialist SRL, Zero Waste România;

Cost: 20.000 EURO (infrastructură nouă) – fonduri proprii ale autorității publice locale și donații;

Producător Infrastructură: Sartori Ambiente SRL;

REZULTATE după implementarea programului pilot în perioada mai-iunie 2018. Cantitatea de deșeuri colectată în cele trei luni a fost comparată cu ceea ce s-a colectat în intervalul de trei luni precedente perioadei de implementare a programului pilot:

- ➔ **Rata de reducere a deșeurilor generate:** a crescut de la 0% la 55%;
- ➔ **Rata de colectare separată:** a crescut de la 1% la 61%;
  - 47,21% din totalul deșeurilor colectate, constând în ambalaje reciclabile și alte tipuri de deșeuri reciclabile, au fost transportate la o stație locală de sortare (AVE BH), pentru a fi îndepărtată orice potențială contaminare și pentru o mai bună sortare, astfel încât materialul reciclabil obținut să fie de o calitate superioară;
  - 13,89% din totalul deșeurilor colectate, reprezentând deșeuri biodegradabile, au fost transportate la stația de compostare a operatorului ECO BIHOR;
- ➔ **Rata de reciclare:** a crescut de la 1% la 40% din totalul deșeurilor colectate, materialul reciclabil fiind trimis la un reciclator final;

➔ **MBT (tratarea biomecanică):** 21% din deșeurile non-reciclabile care au rezultat în urma celor două etape de sortare au constat în:

- 5% deșeuri reziduale eliminate prin co-incinerare;
- 16% deșeuri reziduale eliminate prin depozitare la groapa de gunoi;

➔ **Depozitarea:** deșeurile reziduale tratate prin depozitare la groapă au fost reduse de la 99% la 55 %:

- 16% deșeuri non-reciclabile obținute după tratarea biomecanică (MBT);
- 39% deșeuri reziduale colectate din gospodării;

➔ **Co-incinerare:** 5% din deșeurile reziduale au fost eliminate prin co-incinerare, cu obiectivul de a atinge 0% până în 2020;

➔ **Implicarea cetățenilor:** a fost observată o creștere de la 8,4% la 97%.

România se situează în topul țărilor din Europa în ceea ce privește cantitatea redusă de deșeuri generate cu doar 261 kg de deșeuri produse per capita pe an (una dintre cele mai reduse cantități din Europa, potrivit datelor Eurostat din 2017). Prin comparație, statele nordice generează aproape dublul acestei cantități: Suedia - 473 kg, Luxemburg - 600 kg, Norvegia - 426 kg. Având o suprafață de 238.397 km² și o populație de 19,8 milioane de locuitori (54% în mediul urban +46% în rural), **cu o densitate de 85/km²**, distribuită în 41 de județe, în 265 de orașe și peste 15.000 de sate, cu un PIB de **10.932,33 USD/capita** în anul 2017, România a produs circa 5 milioane tone de deșeuri în 2015.

Potrivit Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, rezultatele României în domeniul reciclării sunt foarte slabe, cu o rată a reciclării de numai 13% în 2016. Cu toate că în ultimii 10 ani s-au alocat sume semnificative pentru infrastructura gestionării deșeurilor, inclusiv fonduri europene, rezultatele întârzie să apară. Motivele sunt variate - infrastructura ineficientă și depășită, containerele duale (fracție umedă și fracție uscată), lipsa unei educații corespunzătoare și lipsa sancțiunilor.

Sălacea este situată în partea de Nord-Vest a țării, are o populație de 3.036 de locuitori, formată din etnici maghiari, români și romi. În anul 2017, ratele

de colectare și reciclare a deșeurilor erau sub 1%, iar sistemul de colectare era unul tipic comunităților rurale din toată țara.

Figura 1: Harta județului Bihor

Drumul spre zero deșuri

În februarie 2018, autoritățile publice din Sălacea s-au angajat oficial să depună eforturi pentru implementarea soluțiilor Zero Waste, asumându-și atingerea unor ținte ambițioase până în anul 2020:

- 50% în prevenirea generării deșeurilor,
- 100% sortare a deșeurilor,
- 90% gradul de reparare, reutilizare și reciclare,
- Aproape 0% deșeuri depozitate la groapă și co-incinerate.

Decizia Primăriei Sălacea de a adopta soluțiile Zero Waste a fost încurajată de țintele de reciclare asumate prin Tratatul de Preaderare la Uniunea Europeană, de noua legislație europeană cu privire la economia circulară și de sancțiunile prevăzute în legislația națională pentru municipalitățile care nu vor reuși să obțină, începând din 2019, un grad de reciclare de 45%.

Una dintre soluțiile cheie în drumul către o **comunitate Zero Waste** a fost implementarea unui sistem pilot de colectare separată, la sursă, pe cinci fracții specifice, inclusiv biodeșeuri. Înainte de implementarea acestui sistem de colectare inedit în România, în Sălacea se înregistra o rată de colectare separată mai mică de 1%. Conform datelor oficiale din 2017, operatorul de salubritate local a colectat 333,2 tone de deșeuri, din care numai 2,53 tone au reprezentat deșeuri reciclabile amestecate, așa numită fracție uscată, adică un grad de reciclare sub 1%.

Aceste rezultate slabe erau consecința abordării standard, **superficiale**, privind colectarea, utilizând exclusiv sistemul de colectare a deșeurilor pe două fracții: umedă (deșeuri amestecate reziduale) și uscată (deșeuri reciclabile amestecate), precum și a lipsei de implicare a cetățenilor. Din 1.000 de gospodării, doar 84 își separau deșeurile (8,4%) chiar și în doar în cele două fracții.

În plus, programul de colectare nu încuraja localnicii să-și separe deșeurile în propria locuință, colectarea având loc de două ori mai des pentru fracția umedă decât pentru colectarea deșeurilor reciclabile, respectiv fracția uscată, după cum este arătat mai jos:

- 1 tomberon de 120 l pentru fracția umedă, colectat de două ori/lună;
- 1 sac galben de 120 l pentru amestecul de fracție uscată, colectat o dată/lună.

Figura 2: Sistemul precedent de colectare - umed/uscat - aplicat la nivel național: un tomberon de 120 l pentru deșeurile reziduale și un sac galben de 120 l pentru reciclabile în amestec

Sistemul de certificare "Orașe și Comunități Zero Waste"

În februarie 2018, a fost demarat procesul de precertificare constând în următorii pași:

- Într-o ședință preliminară, primarului i-a fost prezentat sistemul și procesul de certificare Zero Waste, cu scopul de a identifica cele mai adecvate măsuri pentru comunitatea locală;
- Primarul a format un grup oficial de lucru pentru implementarea soluțiilor și măsurilor aferente, din care au făcut parte operatorul de salubritate local, operatorul stației de compost și a rampei de depozitare, reprezentanții administrației publice locale, ai organizațiilor non-guvernamentale și experți în domeniu;
- Obiectivele, soluțiile, planul și graficul de implementare au fost asumate prin semnătură de către primarul comunei. Planul cuprinde un set de criterii obligatorii, necesar a fi implementate pentru ca Sălacea să atingă obiectivele asumate inițial și să devină într-o perioadă de 3-4 ani o **comunitate certificată Zero Waste**.
- Grupul de lucru a efectuat o vizită de studiu în Rogno, Italia, pentru transfer de know-how în implementarea măsurilor asumate;

În această primă etapă, comunei Sălacea i-a fost atribuit statutul de "**Comunitate precertificată Zero Waste**" și a fost acceptată în Rețeaua Europeană a Orașelor și Comunităților Zero Waste. Întregul proces este proiectat astfel încât **tranziția către adoptarea măsurilor Zero Waste să deurgă progresiv și fără dificultăți, până în anul 2022**. Procesul de implementare va fi în permanență atent monitorizat și va fi documentat în fiecare etapă, de către Zero Waste România în calitate de terță parte independentă sau

de către un consultant acreditat în acest sens de către Zero Waste România.

Certificarea "Orașe și Comunități Zero Waste" reprezintă o evaluare independentă realizată de o terță parte, bazată pe metodologia Zero Waste. Schema de certificare are în vedere obiective de mediu, sociale și de economie circulară cu impact la scară largă în comunitate. În România, procesul de certificare este gestionat și monitorizat de către Zero Waste România.

Metodologia Zero Waste se fundamentează pe cele mai performante bune practici din domeniu, implementate cu rezultate excepționale în ceea ce privește evitarea depozitării și evitarea incinerării, în peste 400 de comunități din Europa, membre ale Rețelei Orașelor și Comunităților Zero Waste. Dintre acestea amintim Ljubljana (Slovenia), Hernani (Spania), Capannori (Italia) sau San Francisco (USA).

Comunitățile locale din Sălacea îi este furnizată asistență tehnică pe tot parcursul procesului de certificare, monitorizare și beneficii de optimizare a costurilor infrastructurii. Cheltuielile cu supervizarea din partea experților de la Scuola Agraria del Parco di Monza au fost suportate de către Zero Waste România și Zero Waste Europe.

Vizita în Rogno, Italia – un oraș Zero Waste

Pentru a înțelege mai bine schimbările care erau necesare în sistemul de colectare existent, în luna martie 2018, Zero Waste România (ZWRo) a facilitat o vizită de studiu în Rogno, Italia, pentru grupul de lucru format în Sălacea. Orașul Rogno este similar ca mărime cu Sălacea și se mândrește cu un sistem performant de colectare la sursă a deșeurilor, dar și cu o serie de măsuri de prevenire a generării acestora.

Figura 3: Stefano Ambrosini prezintă delegației române sistemul de gestionare a deșeurilor din Rogno

În urma vizitei în Rogno, primarul comunei Sălacea a înființat un grup de lucru format din autorități locale, operatorii de colectare a deșeurilor, reciclatori și reprezentanți ai ONG-urilor.

